

Befejeződött a tervezésfejlesztési tanácskozás

Szerdán, a Magyar Tudományos Akadémián plenáris ülésel befejeződött a népgazdasági tervezés fejlesztésével foglalkozott kétnapos tanácskozás. Az Országos Tervhivatal, az MTA Közgazdaságtudományi Intézete, a Magyar Közgazdasági Társaság, valamint intézeti és vállalati közigazdászok, illetve tervezési szakemberek négy szekcióban vitatták meg a tervező munka aktuális és hosszú távú kérdéseit. A délutáni plenáris ülésen a szekciók munkájáról szóló beszámolók után Faluvégi Lajos miniszterelnök-helyettes, az Országos Tervhivatal elnöke mondott zárszót. Megállapította: a tanácskozás elérte kitűzött célját, hozzájárult a népgazdasági tervezés jobbításához, politikai-szakmai tekintélyének erősödéséhez.

Az elmúlt két-három évben jelentősen nehezültek a nemzetközi pénzügyi feltételek. Ilyen körülmények közepette gazdaságpolitikánkra és a gazdaságirányításra egyre inkább hat a monetáris kényszer, mind nagyobb erőfeszítéseket kíván meg a fizetőképességünk megőrzése.

Végül szólt a tervezők munkájáról, személyes és emberi felelősségükről, hangsúlyozva: — mindenki lehet csüggedt, pesszimista, csak mi, tervezők nem! Nekünk a hivatásunk a kiút keresése, az elfogadhatóbb jövő megteremtése. Ezért kockázatot is kell vállalnunk, a tévedés és olykor a meg nem értés kockázatát, de a megújulás igényét feladni soha nem szabad! — fejezte be zárszavát a kormány elnökhelyettese, az OT elnöke. (MTI)

Bábolnai napok '82

Száz hazai és hetven külföldi kiállító — gépeket, kemikáliákat, gyógyszereket, állategészségügyi és más mezőgazdasági eszközöket gyártó cég, vetőmaggyártó intézet — vesz részt a szeptember 29-én kezdődő bábolnai napokon. A mezőgazdasági kombinát, az IKR közös vállalat és a BCR Művek — Bábolna, a Chinoin és a Kőbányai Gyógyszerárnyaló közös vállalata — hatodik alkalommal fogadja három napon át a látogatókat. Az idei bemutató fő célja, hogy elősegítse az iparszerűen rendszerezett termelés fejlesztését, ezen keresztül a népgazdaság gabonaprogramjának teljesítését, az export növelését.

A bemutatót idén is a gondolatcseré termékeny fórumának szánják, számos országos összejövetelt rendeznek. (MTI)

Közérzet

Jölessen hallani a MESZÖV minapi tájékoztatóján, hogy a szövetség vezetői mekkora jelentőséget tulajdonítanak — nehéz a közhelynél jobb kifejezést találni — az emberi tényezőnek. A szövetség elnöke például is mondott, személyes tapasztalatát: a kúbekházi boltban délelőtt tízkor még nem volt tej, kenyeret hoztak ugyan, de később és akkor is másnapos. Ilyen ellátással aligha lehet meggyőzni az embereket a falu és a város közti különbség kiegyenlítéséről. S ennek sokkal nagyobb jelentősége van annál, mint amennyit a számok mutatnak. Az emberek ugyanis — eszik, nem eszik, nem kapnak mást — végül elviszik a száraz kenyeret is. Ha tejet akarnak inni, háromszor visszajönnek, hogy kilessék, megérkezett-e már. A szövetkezet nem éri nagy kár, legalábbis ami a pénzügyi mutatókat illeti. A lakosság bizalmának elvesztése nem fejezhető ki pontos számadatokban, annál inkább tetten érhető a helybeliek közérzetének romlásában.

Efféle rossz közérzetet nemcsak a hiányos ellátás okozhat. Gyakran foglalkozunk az utóbbi időben a különböző zöldecsék, gyümölcsök főlvasárlása körüli anomáliákkal. Közös jellemzőjük, hogy azok, akik leginkább igazságot tehetnének e helyi vitákban, alábecsülik a rend, az átvétel igazságos lebonyolításának jelentőségét. A tejipari vállalat például — a gyakori panasz ellenére — viszonylag keveset törődik azzal, hogy a kistermelőktől átvett tejet igazságosan minősítsék. Tavasszal irtunk a deszki salátások panaszáról: többségük a kész, megtermelt népgazdasági értéket volt kénytelen a tehennel föleltetni, s nyelni a mérget, hogy lám, mások a tűzhöz közelebb ülök a dömping, a korlátozások, a rossz értékesítési lehetőség ellenére semmi kárt nem szenvednek, sőt jót röhögnek azon, aki kénytelen a helyi kivételezők akaratát előtérbe hozni.

A múlt héten jártunk Mórhalmon, a paradicsomfőlvasárló telepen, ahol a idősebbeket, gyengébbeket a szó szoros értelmében félrelökődtek. Lehet rendet csinálni, csak akarni kell! A cikk meg sem jelent, amikor a telepen megszűnt a káosz, az erőszak emberi lényekhez méltatlan tombolása. A kivételezés — remélhetőleg, nemcsak átmenetileg — csökkent. A főlvasárlásor kialakult állapotok a helybeliek vezetői hibáiból következtek be, s az ő érdekük a rendezés.

Szintén a MESZÖV tájékoztatóján hangzott el: az áfészek falusi, tányai részvételével mindig óriási az aktivitás, a kora esti időpontban kezdődő beszélgetések gyakran éjfélig tartanak. Szó esik az ellátás, a főlvasárlás valamennyi gondjáról, apróságokról többnyire: de olyanokról, amelyek a helybelieknek egyáltalán nem apróságok. Nem mindegy, hogy Pusztamegyesről Szegedre kell-e utazni egy-egy ablakkár ügyében, vagy elintézik a biztosítási ügyet a takarékszövetkezet helyi fiókjában. Nem mindegy, hogy a tanyai boltokban kapni-e sört, üdítő italt, vagy

kilométereket kell kerékpározni érte a község központi üzletéig. Igaz, hogy a főlvasárlási szerződéseket eddig sem tartották tiszteletben, mégsem mindegy, hogy az átvétőnek kell-e pálnak adni, hogy átvegye a megtermelt portékát, vagy önként szándékozik valamiféle egyenlőséget érvényesíteni az átvétel során.

Szólni kell ezzel kapcsolatban egy gyakran hangzott ellenérvről: az egyenlőségek biztosítása, az arányok fönntartása nem egyenlő! S az aki bírja, marja szemlélet nem nevezhető teljesítmény szerinti differenciálásnak. A két dolgot el kell választani egymástól: aki többre vállalkozik, többet dolgozik, ám keressen ezzel arányosan többet. De ne azon az áron, hogy közben mások az elvégzett munkájuk értékének töredékéhez sem juthatnak hozzá. S ha előfordul, hogy — például dömping idején — kár éri a termelőket, az arányosan oszlik meg köztük, s ne az átvétő szeszélye vagy rokoni kapcsolatai határozzák meg, ki mennyit nyer vagy veszít.

E hasábokon gyakran éri kritika a termelőszövetkezeteket, áfészek fölvásárlóit. Olykor talán igazságtalanul is, hiszen ók vannak az első vonalban, az indukció hatósugarában. Ejtünk szót arról is, a fölvásárló telepeken kialakult hangulat, ha rossz, nem egyedül és kizárólag az ő hibájuk; ha jó, nagybörzést az ő kényelménél szigorúság árán, közeli ismerősök, netán fölöttesek megsértése árán szerzett érdemük. S az emberek hajlamosak megfeledkezni arról, hogy a fölvásárlók gyakran éjjel-nappal dolgoznak; hogy sokszor nemcsak mechanikus átvétő-mászáló-minősítő-vételjegyző munkát végeznek, hanem a szó legjobb értelmében kereskednek is a gondiakra bízott áruval, nem ritkán az őket bíráló hasznára.

Azán arról sem árt szót ejteni, hogy a káosz gyakran azzal kezdődik, hogy helybeliek vezetők maguk is kistermelők, akik különleges elbírálást követelnek a saját portékájuk számára, s ha nekik szabad, akkor már miért ne lenne szabad az átvétő ismerősöknek, meg annak, aki nem sajnálja a pálnak egy kis előnyért? Végül a kivételezés határait már nem lehet meghatározni, megtartani.

De ezekre a dolgokra nemcsak a helybeliek érzékenyek. A közvélemény — amelynek minden tagja valahol „helybeliként” tapasztal hasonlókat — szintén érzékenyen reagál.

Mostanában olyan idők lettek, amikor a lakosság közérzete a szokásosnál is lényegesebb tényező. S azoknak a vezetőknek van hitele, akik ezt érzékelik, figyelembe veszik, törődnek vele. Még akkor is — ismételnék el újra —, ha gazdasági haszna vagy kára eltörpül mondiuk egy beruházás rossz vagy jó kivételezése, egy-egy szabályozóváltozás okozta jövedelem-módosulás mellett. S az sem bizonyos, hogy hosszabb távon a gazdasági eredmények a közérzettől, az emberek hangulatától függetlenül alakulhatnak.

Tanács István

Répa, gyümölcs, tüzelő Szállítók őszi erőpróbája

Az őszi szállítók vállalatoknak is a legkeményebb dolog: ilyenkor csúcsosodnak a mezőgazdasági betakarítások, nagy erővel fojnak meg az építkezések, de már a közeledő télre is gondolni kell, itt az ideje a tüzelőszállításnak. A várható erőpróbára jó előre felkészült a MÁV és a Volán. Járműparkjukat felülvizsgálták, a szükséges javításokat elvégezték, eszközöket a munka jellegének megfelelően átcsoportosították. A személyzetet is felkészítették a növekvő feladatokra, átszervezésekkel, túlmunkával hidalják át az átmeneti nehézségeket. A két legnagyobb fuvarozóvállalat egyeztetett a tennivalókat a legfontosabb szállítókakkal, a feladatok ütemezése összehangolása érdekében.

A vasútnak a tavalyinál mintegy 2 millió tonnánál több, azaz körülbelül 46 millió tonna különböző árut kell az év hátralévő hónapjaiban elfuvaroznia. Amint azt a MÁV vezetői megfogalmazták: nem elég a felkínált árut csak elszállítani, a pontosság, a megbízhatóság ma már épp olyan elengedhetetlen követelmény, mint az eszközökkel való megfontolt, ésszerű, a takarékoság szempontjait figyelembe vevő gazdálkodás.

A Volán mindenütt a vasúti tevékenységét kiegészítve, a fuvarfeladatokat egyeztetve veszi ki a részét az őszi csúcsforgalomból. Naponta 1200 gépkocsija vesz részt szerte az országban a mezőgazdasági termékek betakarításában, elfuvarozásában. A munkamegosztás értelmében elsősorban az állomásokra és azokról szállítja el az árut, de ha közel van egymáshoz a feladó és a címzett a Volán feladata a közvetlen szállítás. A „répacúcs” idején napi 550 gépkocsi viszi a cukorrépat a gyárakba s az ott keletkező — takarmányozásra még kiváló — répahulladékokat viszza a mezőgazdasági üzemekbe. Naponta több száz gépkocsi végzi a többi mezőgazdasági áru továbbítását: most van a szezonja a szőlőnek, a mustnak, a kukoricának és a burgonyának s jó néhány zöldecsék-félének is. Ezekre a sűrűsödő feladatokra — zökkenők nélkül készült fel a Volán. A megnövekedett szállítási igényeket két műszakos munkarenddel, éjjel-nappali fuvarozással elégítik ki.

A MÁV Szegedi Igazgatóság vagonjainak a dél-alföldi vidékekről csaknem 5 millió tonna árut kell elszállítaniuk az év végéig, s ebből több mint egymillió

tonnát exportra. A legnagyobb feladatot itt is a cukorrépa fuvarozása adja. Harminchat „répaállomásról” az idén egymillió tonna édesipari nyersanyagot juttatnak el a mezőhegyesi, a sarkadi, a szolnoki, a hatvani és a kabai gyárakba. Bács-Kiskun megyéből megindultak az almászrelvények is. Hetenként több mint száz vagon indítanak utnak a Szovjetunióba, s ugyanennyit az NDK-ba és Csehszlovákiába. Szükség esetén a hétvégeken, s éjszakai műszakokban is rakodnak a dolgozók, maximálisan kihasználva a nagy értékű gépi berendezéseket.

A MÁV Pécsi Igazgatóság az idei őszt is a kaposvári, az ercsi, az ácsi és a sárvári cukorgyárakba szállítandó répa jelenti a legnagyobb tételt, várhatóan mintegy 700 ezer tonnát fuvaroznak a dél-dunántúli termelőktől a feldolgozóhoz. A vasúti igazgatóság átcsoportosította személyi és eszközállományát, a nyári személyforgalomból felszabadult mozdonyok az áruszállításban vesznek részt. A kocsis- és gépjármű bázisokba bevezették a három műszakos munkarendet. A kaposvári és az ercsi gyárakba 4-4 zárt szerelvényrel — úgynevezett fordovonatnal továbbítják az árut —, amelynek gyors kirakására az előzetesen megkötött birsággyezmény is „ösztözi” a gyáriakat. Az idén először jelentek meg a Dél-Dunántúlon az úgynevezett Tadszkocsik, amelyeket külföldi társvállalatától bérelt a MÁV a mútrágyát szállító vagonokból ugyancsak zárt szerelvényt állítanak össze, s az Agrokeregel egyeztetett menetrend szerint azzal továbbítják a megrendelőkhöz a rekodát szempontjából kényes árut.

Az őszi szállítási feladatok megoldása nagy erőfeszítésként kíván a MÁV Szombathelyi Igazgatóság 11 ezer vasutasától, s a mintegy 550 szocialista brigádtól is. Ebben az időszakban több mint három és fél millió tonna árut kell elfuvarozniuk. Az őszi forgalom ideje alatt átcsoportosítással növelik a teherkocsijavitó műhelyek dolgozóinak számát. A tehervonatokat a maximális terheléssel közlekedtetik, mérséklék a kocsik állomási tartózkodását, ezzel együtt pedig a kocsifordulók idejét. Csökkentik a teherkocsik üresjáratát is. Különösen nagy feladatot ró az itteni vasutasokra a cukorrépa szállítása a sárvári, a petőházi és az ácsi cukor-

gyárak folyamatos ellátása, nem könnyebb a Bakonyi Bauxitbánya Vállalat, a Közép-dunántúli Kőbánya Vállalat, valamint a péti mútrágyagyár fuvarigényeinek kielégítése sem. Az év utolsó negyedében például mintegy 360 ezer tonna kő, 350 ezer tonna mútrágya, 150 ezer tonna bauxit elszállítása vár a vasutasokra.

A miskolci igazgatóság területén a most megkezdődött cukorgyártási idejében a termelőterületekről a szerencsés, a hatvani és a selypi üzemekbe körülbelül egymillió tonna répa elszállításáról kell gondoskodni.

Ugyanílyan nagy feladat az exportra kerülő gabona, valamint a romlandó mezőgazdasági termékek, a zöldecsék, a különféle gyümölcsök és a burgonya elszállítása is.

A debreceni vasúti igazgatósággal az év első négy hónapában 17 vállalat több mint 605 ezer tonna áru elszállítására kötött szerződést, ezzel is hozzájárulva az őszi szállítók zavartalan működéséhez. Ez csaknem a duplája a tavalyi előszállításoknak. Az igazgatóság vonzáskörzetének mezőgazdasági jellege ennek ellenére rendkívül feladatok elé állítja a vasúti dolgozóit: az őszi hónapokban kell elszállítani a szabolcsi zöldecsék, gyümölcs- és burgonyatermést, valamint a hajdú-bihari és a Szolnok megyei gabonát, kukoricát és cukorrépat. Ez utóbbiból mindenkorabbinnál nagyobb mennyiséget, mintegy 900 ezer tonnát szállítanak a cukorgyárakba. Tekintélyes mennyiségű exportalma szállítására is felkészült az igazgatóság: az idén több mint 200 ezer tonna almát fuvaroznak. (MTI)

Országos gépbörze Szegeden

A mezőgazdaság gép-, eszköz- és alkatrészellátásának a javítására, a raktári készletek értékesítésére kétnapos tanácskozást és árubörzét tartottak Szegeden, az AGROKER-vállalatok igazgatói, szakágazati irányítói. A Mezőgépipar és a külkereskedelmi vállalatok képviselői tájékoztatták a 17 cég vezetőit az importból származó gépek beszerzésének lehetőségeiről, a mútrágya- és növényvédőszer-készítéséről.

Új ösztöndíjrendszer

Az 1982/83-as tanévtől évenként 150 millió forinttal, vagyis az eddigiekhöz képest 30 százalékkal felemelik a felsőoktatási intézmények ösztöndíjállapját, amely korábban — a természetbeni juttatásokkal együtt — mintegy 900 millió forint volt. Ennek a megemelt összegnek az új elosztási rendszerét részeskörösen az idei tanévtől kezdődően vezetik be — jelentette be szerdán az új ösztöndíjrendszerrel tartott tájékoztatóján Kócsog András művelődési miniszteri államtitkár.

Tájékoztatójában elmondta, hogy az ösztöndíjak és azok a juttatások, amelyekben az egyetemek, főiskolák diákjai részesültek — túlzottan alacsony voltak miatt —, már régen változtatásra szorultak. Hosszú viták és egyeztetések után, amelyek több mint egy évig lázban tartották a hallgatókat, elkészült az állami támogatásokról szóló rendelet, amely ez év márciusában látott napvilágot.

A pénzügyi döntés előkészítésében a diákok érthető aktivitással vettek részt, nemcsak véleményezték, hanem alternatívákat is javasoltak, így sokkal határozottabban tudták érvényre juttatni érveiket.

A juttatásoknál alapvető cél továbbra is, hogy jobb tanulmányi teljesítményekre ösztönözzenek, és hatékonyan támogassák a szociális körülmények miatt rászoruló, arra érdemes hallgatók továbbtanulását. Az elosztási elvek meghatározásánál arra törekedtek, hogy csökkentsék a korábbi gyakorlat alakította aránytalanságokat, az ösztöndíj az eddigieknél jobban ismerje el a kiemelkedő munkát, a szociális támogatás pedig váljon igazságosabbá, a megre kategórizálás a továbbiakban ne jelentsen előnyt vagy hátrányt egyetlen hallgatónak sem. Az új szabályozás egyik legfontosabb vonása, hogy kibővíti a fel-

sőfokú intézmények és KISZ-szervezetek hatáskörét, felelősségét az ösztöndíjak odaítélésében. Figyelembe vehetik a hallgatóság szociális összetételét, az intézmény átlagos tanulmányi színvonalát, s mindazokat a helyi körülményeket, amelyek befolyásolhatják a rendelkezésükre álló összeg elosztását.

A rendelet az általános ösztöndíj odaítélésénél szabályozza az előző félévi tanulmányi átlageredmény alapján szintjét — ezt „hármass” osztályzatban állapítja meg —, valamint azt, hogy az ösztöndíj összege havi két-százöt-ezerkétszáz forintig terjedhet. Az intézményekben dönthetnek arról, hogy milyen átlageredménytől, mekkora ösztöndíjat fizesse nek, mely tantárgyak eredményét értékeljék kiemelten, s miként vegyék figyelembe a hallgatók egyéb tevékenységét: a tudományos diákköri munkát és a közéleti aktivitást.

Az új ösztöndíjrendszer az eddiginél határozottabban elkülöníti a tanulmányi ösztöndíjt a fiatalok szociális támogatásától, ez utóbbi célja a továbbtanulás alapvető anyagi feltételeinek megteremtése az arra érdemes és családi helyzetük alapján rájogosított hallgatóknak.